3.10.2022

Hallintovaliokunta

Viite: Hallintovaliokunnan kokous 5.10.2022

Hallintovaliokunta on pyytänyt valtiovarainministeriön JulkICT-osastolta kirjallista asiantuntijalausuntoa aiheesta HE 154/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2023 teemasta ICT/digi.

Julkisen hallinnon ICT:n ja digitalisaation kehittäminen

Julkisen hallinnon ICT:n yhteisiin ohjaus- ja kehittämistehtäviin on ehdotettu vuoden 2023 talousarvioesityksessä momentille *28.70.01 Julkisen hallinnon ICT:n ohjaus ja kehittäminen*, smr 3 v 13 933 000 euroa. Lisäksi momentille *28.70.40 Turvallisuusviranomaisten viestintäverkot,* smr 3 v on ehdotettu 21 200 000 euroa.

Valtiovarainministeriö ohjaa julkisen hallinnon tietohallintoa, rakenteiden kehittämistä sekä yhteisiä palveluja ja palvelutuotantoa. Lisäksi valtiovarainministeriö ohjaa sähköisen asioinnin ja tietoturvallisuuden yleisiä perusteita. Valtiovarainministeriö valmistelee tieto- ja hallintopolitiikkaa sekä näitä koskevaa lainsäädäntöä. Julkisen hallinnon digitalisaation edellytyksiä luodaan ohjaamalla julkisen hallinnon palvelut ensisijaisesti digitaalisiksi, edistämällä hallinnon yhteentoimivuutta ja mahdollistamalla viranomaisten turvallinen toiminta. Tietopolitiikan ja julkisen hallinnon ICT:n ohjauksella tavoitellaan julkisen hallinnon vaikuttavuuden lisäämistä ja kustannusten alentamista vähentämällä päällekkäisiä palveluita ja kehittämishankkeita. Tietopolitiikan muita tavoitteita ovat palvelujen parantaminen, hallinnon kehittäminen, kestävä talous ja demokratian edistäminen. Lisäksi tavoitteena on parantaa tiedonkulkua viranomaisten, kansalaisten ja yritysten välillä.

Digitalisaation edistämistä julkisessa hallinnossa sekä palvelujen digitalisointia ja automatisointia ihmiskeskeisesti jatketaan vuonna 2023. Osoituksena panostuksista digitalisaatioon Suomi on pysynyt vuodesta toiseen EU-maiden digitalisaatiovertailujen kärjessä sekä sähköisten palvelujen osalta että

kansalaisten digikyvykkyydessä mitattuna. Myös YK:n julkaisemassa sähköisen hallinnon vertailussa Suomi on tänä vuonna kakkossijalla. Parhaillaan valmistelemme EU:n etujoukoissa kansallista digitaalista kompassia, jossa määritellään kunnianhimoiset tavoitteet digitalisaatiolle vuoteen 2030 saakka liittyen osaamiseen, digitaaliseen infrastruktuuriin, yritysten digitalisaatioon ja digitaalisiin julkisiin palveluihin sekä kehitämme EU:n digitaalisen lompakon kansallisia ratkaisuja.

Merkittäviä valtiovarainministeriön vetämänä valmisteilla olevia uudistuksia ovat esimerkiksi digitaalisen henkilöllisyystodistuksen käyttöönotto ja henkilötunnuksen uudistaminen. Henkilöllisyyden osoittamiseen sähköisessä asioinnissa ja käyntiasioinnissa luodaan poliisin myöntämä digitaalinen ratkaisu, joka toimii mobiilisovelluksena älypuhelimessa tai tabletissa ja tulee passin ja henkilökortin rinnalle. Henkilötunnusjärjestelmän uudistamisella varmistetaan henkilötunnusten riittävyys ja helpotetaan ulkomaalaisten asiointia suomalaisissa palveluissa. Lisäksi ehkäistään henkilötunnusten käyttöä tunnistuskäytössä ja vähennetään henkilötunnuksettomien määrää Suomessa.

Hallinnon yhteisten sähköisen asioinnin tukipalvelujen (Suomi.fi-palvelut) käyttöönottoja uusilla hyvinvointialueilla tuetaan ja niitä kehitetään vastaamaan erityisesti sote-palvelujen ja sote-uudistuksen tarpeisiin. Tämä on tärkeää mm. sote-palvelujen yhteentoimivuuden, ICT-kustannusten hillinnän ja sote-alueiden toiminnan lainmukaisuuden kannalta.

Valtiovarainministeriön ohjauksessa digitalisaation edistämisen ja digitaalisen turvallisuuden ja yhteisten palvelujen kehittämisen toimenpiteitä toteuttavat Digi- ja väestötietovirasto DVV sekä Valtion tieto- ja viestintätekniikkakeskus Valtori. Molemmille virastoille esitettiin 2023 talousarviossa määrärahalisäyksiä mm. kansainväliseen tilanteeseen vastaamiseksi.

Keskeisiä toimia vuonna 2023 on DVV:n Oikeusturvaohjelma (OIVA), jossa kansalaisten oikeusturvaa vahvistetaan digitalisaation avulla. Kaikkien yhteiskunnan jäsenten osallistumista digitalisoituvan yhteiskunnan toimintaan vahvistetaan laadukkaan digituen tarjoamisella eri elämäntilanteissa oleville henkilöille julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin yhteistyönä. Lisäksi kehitetään palveluita monikanavaisesti myös heille, jotka eivät syystä tai toisesta pysty digitaalisia palveluja käyttämään. DVV vastaa valtakunnallisesta digituen kehittämisestä.

Kansainväliseen turvallisuustilanteeseen on vastattu tekemällä mittavia panostuksia digitaalisen turvallisuuden varmistamiseksi ja kyberturvallisuuden parantamiseksi. Näissä turvallisuustoimenpiteissä Valtori on keskeinen toimija. Kansalaisia, yhteisöjä ja yhteiskuntaa suojataan riskeiltä ja uhkilta, jotka voivat kohdistua tietoihin, palveluihin ja yhteiskunnan toimintaan digitaalisessa toimintaympäristössä. Vuonna 2023 edistetään digitaalisen turvallisuuden Haukka-hankkeen toimenpitein ja yhteistyössä DVV:n kanssa erityisesti kuntien

ja hyvinvointialueiden digiturvaa sekä automaattista valvontaa. Tietoturvatasoa valtion yhteisissä ICT-palveluissa korotetaan ja salausteknologioita parannetaan. Tietoturvaa ja tietosuojaa parannetaan julkisen hallinnon kriittisillä alueilla. Turvallisuusviranomaisten palvelujen tieto- ja kyberturvallisuutta kehitetään entisestään. Varaudumme Suomen Nato-jäsenyyden myötä erityissuojattavan tiedon käsittelyn teknisiin vaatimuksiin. Viranomaisverkko Virven kehittämistä laajakaistaiseksi viestintäpalveluksi jatketaan ja Virven varavoimaratkaisuja ja toimintavarmuutta vahvistetaan. DigiFinland Oy:n kanssa selvitetään ja valmistellaan mm. pilvipalveluiden ja digiturvapalveluiden hyödyntämisen tukitoimia.

Automaattisen päätöksenteon sääntelyä on valmisteltu oikeusministeriön ja valtiovarainministeriön yhteistyönä. Päätöksenteon automatisointiin viranomaisprosessien tukena on ehdotettu lisämäärärahoja v. 2023 eri hallinnonaloille.

Jarkko Levasma

ICT-johtaja, ylijohtaja
JulkICT-osasto, valtiovarainministeriö